

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 58/2020-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU Lukáš Michal'ov, s. r. o., Thurzova 6, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5Tos/107/2019 z 29. októbra 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
2. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy ustanoveného právneho zástupcu vo výške **1 069,61 eur** na jeho účet IBAN: [REDAKOVANÉ] vedený [REDAKOVANÉ], pobočka zahraničnej banky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 6. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením a uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 2Nt/56/2019 z 25. septembra 2019. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho práv uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5Tos/107/2019 z 29. októbra 2019, zrušil toto uznesenie a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okrem toho sa domáhal náhrady trov konania 844,47 eur.

2. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 11. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa a uznesením ju v časti namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol. Zároveň sťažovateľovi za právneho zástupcu ustanovil advokáta JUDr. Lukáša Michal'ova, PhD., Thurzova 6, Košice.

II.

3. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/53/2017 z 11. júla 2018 v spojitosti s uznesením krajského súdu č. k. 4To/92/2018 zo 16. augusta 2018, rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/53/2017 zo 17. októbra 2018 a rozsudkom krajského súdu č. k. 4To/127/2018 zo 17. januára 2019 uznaný vinným zo spáchania zločinu krádeže v spolupáchateľstve podľa § 20 a § 212 ods. 1 a ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na štyri roky, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

4. Sťažovateľ podal v tejto trestnej veci návrh na povolenie obnovy konania, ktorý odôvodnil tým, že s účinnosťou od 1. augusta 2019 došlo k zmene § 212 Trestného zákona tak, že trestný čin krádeže spáchaný vlámaním obsahuje už základná skutková podstata tohto trestného činu v prvom odseku, teda len na túto skutočnosť nemožno prihliadať ako na okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby. Za novú okolnosť sťažovateľ považuje aktuálne znenie § 212 Trestného poriadku, aplikácia ktorého by bola preňho pri ukladaní trestu oveľa priaznivejšia.

5. Okresný súd uznesením z 25. septembra 2019 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku, pretože nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zamietol.

III.

6. Podľa názoru sťažovateľa všeobecné súdy nesprávne právne kvalifikovali skutok, pre ktorý bol stíhaný, pretože pri zmocnení sa cudzej veci vlámaním a spôsobení malej škody je možné skutok právne kvalifikovať len ako prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Na to, aby sťažovateľ mohol byť odsúdený za trestný čin krádeže spáchanej vlámaním podľa prísnejšieho ustanovenia (§ 212 ods. 4 Trestného zákona), musela by byť spôsobená značná škoda.

7. Sťažovateľ za nesprávne považoval stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. Tpj/78/2011 z 12. decembra 2011, o ktoré okrem iného okresný súd a krajský súd pri rozhodovaní o návrhu na povolenie obnovy konania opreli odôvodnenie svojich rozhodnutí. Uvedené stanovisko je podľa sťažovateľa už neaktuálne. Sťažovateľ zastáva názor, že podľa § 394 ods. 1 až 4 Trestného poriadku spĺňa podmienky pre povolenie obnovy konania.

8. Na výzvu ústavného súdu právny zástupca sťažovateľa doplnil ústavnú sťažnosť a vyjadril sa k stanovisku krajského súdu, pričom za nesprávne považoval stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, keďže je v zásadnom konflikte so zásadou ne bis in idem, odporuje

§ 38 ods. 1 Trestného zákona, je v rozpore s princípom proporcionality a so zásadou *nullum crimen sine lege a nulla poena sine lege*.

9. Právny zástupca zdôraznil, že trestná sadzba v intenciách zjednocujúceho stanoviska je neprimeraná a blíži sa k sadzbám za majetkové a hospodárske trestné činy nie s malou škodou či rozsahom, ale značnou škodou či škodou veľkého rozsahu, a tiež je podobná so sadzbami za trestné činy proti životu či zdraviu, čo je neprípustné aj vzhľadom na samotnú nebezpečnosť konania a ochranu spoločnosti. Dodáva, že zákon č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, neposkytol ochranu už právoplatne odsúdeným páchatelom pred 1. augustom 2019, a tým došlo k vytvoreniu dualizmu posudzovania páchatelov krádeže vlámaním, ktorí naplnili znak aspoň malej škody: na strane jednej právoplatne odsúdení do 1. augusta 2019, posudzovaní podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona ako páchatelia zločinu so sadzbou tri až desať rokov odňatia slobody a na strane druhej právoplatne odsúdení po 1. auguste 2019, posudzovaní podľa § 212 ods. 1 písm. b) Trestného zákona ako páchatelia prečinu so sadzbou do dvoch rokov odňatia slobody.

10. Na výzvu ústavného súdu sa podaním doručeným 16. marca 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda krajského súdu. V podaní sa plne stotožnil so stanoviskom zákonného sudcu krajského súdu. Ten uviedol, že senát krajského súdu na záveroch svojho rozhodnutia zotrúva a nevidí relevantný dôvod ho korigovať. Odvolávajúci sa na § 394 ods. 1 Trestného poriadku, zdôraznil, že obnova konania je taký mimoriadny opravný prostriedok, ktorý slúži na odstránenie nedostatkov v skutkových zisteniach právoplatného rozsudku alebo právoplatného trestného rozkazu, a to v tých prípadoch, ak príčiny zistených nedostatkov vyšli najavo až po právoplatnosti pôvodného rozhodnutia. K veci dodal, že za skutočnosť súdu skôr neznámu v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku nemožno považovať prípadné zmeny predpisov hmotného práva, keďže táto (zmena hmotnoprávneho predpisu) v čase vyhlásenia pôvodného rozhodnutia objektívne neexistovala, a teda nemohla byť zohľadňovaná a aplikovaná v rozhodovaní. Zdôraznil, že pokiaľ by súdy na základe zmeny zákona menili svoje pôvodné právoplatné rozhodnutia, tak by došlo k nežiaducemu narušeniu záujmu štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí.

11. Podľa § 394 ods. 4 písm. b) Trestného poriadku skutočnosťou skôr neznámou je aj strata účinnosti právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia podľa čl. 125 ods. 3 ústavy voči rozsudku vydanému na základe aplikácie takého právneho predpisu jeho časti alebo niektorého ustanovenia, ak tento rozsudok nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný. Krajský súd sa vyjadril, že v danom prípade taktiež nedošlo k strate účinnosti ustanovenia § 212 Trestného zákona, a to ani v časti. Novelou tohto ustanovenia došlo k zlúčeniu prvých dvoch odsekov do jedného odseku.

IV.

12. Hlavné námietky sťažovateľa spočívajú v nesúhlase s odôvodnením a v opakovanom poukazovaní na splnenie podmienky pre povolenie obnovy konania, keď dôvodom obnovy má byť zmena znenia Trestného zákona. Sťažovateľ zvýraznil, že zmena Trestného zákona neposkytla ochranu už právoplatne odsúdeným páchatelom a jeho aplikáciou krajským súdom malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva na osobnú slobodu. Podľa sťažovateľa jedinou reálne spôsobilou možnosťou ochrany

je práve pripustenie obnovy konania, a teda novou skutočnosťou by mala byť zásadná zmena právnej normy v prospech páchatel'a.

13. Účelom obnovy konania je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe a nemohli sa ani brať do úvahy. Všeobecné súdy a ústavný súd však nemôžu v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy preskúmavať vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu toho, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodovali o návrhu na povolenie obnovy konania. Predmetom prieskumu je to, či sa súdy návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesné alebo svojvoľné (IV. ÚS 445/2020).

14. Sťažovateľ sa domáha ďalšieho preskúmania správnosti rozhodnutí všeobecných súdov. Ide o opakovanie námietok uvedených v sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, s ktorými sa krajský súd jednotlivo vyrovnal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Sťažnostná argumentácia nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Účelom konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je ochrana základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb a sprostredkovane potom aj ochrana ústavnosti. Nejde o ďalší opravný prostriedok na prehodnotenie správnosti záverov všeobecných súdov.

15. Krajský súd zaujal stanovisko k námietke sťažovateľa o zmene hmotného práva s objasnením časových súvislostí, ktoré vylučujú použitie novej právnej úpravy. Uviedol, že pri časovej konkurencii viacerých zákonov v čase od spáchania trestného činu dotedy, kým sa o ňom rozhoduje, platí podľa § 2 Trestného zákona všeobecný zákaz retroaktivity hmotnoprávných noriem. Tento nachádza výraz priamo v zákonomnom znení, podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší. Výnimkou zo všeobecnej zásady je použitie retroaktivity pri časovom strete zákonov, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie, no to len v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku. Sťažovateľ bol právoplatne odsúdený 17. januára 2019 a k zmene § 212 Trestného zákona došlo od 1. augusta 2019. Keďže argumentácia sťažovateľa nemá oporu v ustanoveniach Trestného zákona, je z pohľadu jednoduchého práva nesprávna.

16. Použitie retroaktivity v trestnom konaní je síce v súlade s ústavnou zásadou v čl. 50 ods. 6 ústavy v prospech páchatel'a povinné, avšak moment, kedy jej aplikáciu ohraničuje, je vynesenie rozsudku vo veci samej. Keďže u odsúdeného v období medzi spáchaním trestného činu a vyhlásením rozsudku nedošlo ku zmene zákonných ustanovení vo vzťahu k posúdeniu trestnosti spáchaného trestného činu a ukladania trestu odsúdenému, možno konštatovať, že nejde o situáciu, ktorú upravuje § 2 ods. 1 druhá veta Trestného zákona.

17. Za skutočnosť súdu skôr neznámu nemožno považovať prípadné zmeny hmotného práva (I. ÚS142/2018). V tejto súvislosti možno poukázať na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj/44/2013, z ktorého vyplýva, že podmienky obnovy konania sa netýkajú zmeny právneho stavu, t. j. zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu, pričom splnením podmienky na obnovu konania je tá právna skutočnosť, ak ústavný súd vyslovil nesúlady zákona s ústavou. V tomto prípade taká situácia nenastala.

18. Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, možno konštatovať, že závery krajského súdu sú ústavne udržateľné. Úvahy krajského súdu o tom, prečo u sťažovateľa v okolnostiach daného prípadu nedošlo k naplneniu podmienok na povolenie obnovy konania, postačujú na vyrovnanie sa s jeho nesprávnou argumentáciou. Sťažnostnou argumentáciou neboli spochybnené závery, na ktorých krajský súd založil napadnuté rozhodnutie. Preto medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým rozhodnutím ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť a ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhoviel.

19. Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu zároveň došlo aj k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania sa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevzťahuje. Svedčí o tom nielen judikatúra ústavného súdu (II. ÚS 255/2011, III. ÚS 223/2017, IV. ÚS 108/2014, I. ÚS 227/2013), ale aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (Kulnev v. Rusko, rozhodnutie z 18. 3. 2010, č. 7169/04, Rudan v. Chorvátsko, rozhodnutie z 13. 9. 2001, č. 45943/99). V tomto konaní ide o vydanie rozhodnutí, ktoré priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa možno domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania. Medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje príčinná súvislosť, preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa aj v tejto časti ústavný súd nevyhoviel.

20. Ten istý záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy. Predmetom napadnutého rozhodnutia krajského súdu bolo rozhodovanie o sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým bol návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietnutý. Nešlo o posudzovanie a rozhodnutie o stíhaní alebo pozbavení slobody, resp. o tom, či tak bolo urobené z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon, v zmysle predpokladanom čl. 17 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ v konaní o povolení obnovy konania vystupuje ako právoplatne odsúdený, nie je teda obvineným (obžalovaným), ktorému by v tomto konaní prináležali práva uvedené v § 34 Trestného poriadku. Preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa aj v tejto časti ústavný súd nevyhoviel.

21. Sťažovateľom podsúvaný právny názor bol v konečnom dôsledku snahou o extenzívny výklad čl. 50 ods. 6 ústavy. Podľa prvej vety tohto ustanovenia sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Účelom tohto ustanovenia je aj v rovine ústavy chrániť páchatel'a trestného činu zásadou žiaden trestný čin bez zákona, žiaden trest bez zákona. Druhá veta tohto ustanovenia predstavuje výnimku z tejto zásady, keď v prospech páchatel'a umožňuje použitie neskoršieho zákona. Túto výnimku však možno vyložiť len v súvislosti s prvou vetou, ktorá smeruje k posudzovaniu trestnosti a ukladaniu trestu v trestnom konaní. Preto ju nemožno vykladať extenzívne tým smerom, ako to podsúva sťažovateľ. Takýto výklad by musel mať za následok revíziu všetkých právoplatných rozhodnutí o vine a treste pri akejkoľvek zmene Trestného zákona, ktorou by sa menila trestnosť určitého konania alebo trestná sadzba pri určitom trestnom čine. To, že ustanovenia Trestného poriadku takúto konštrukciu neobsahujú, je prejavom zužujúceho výkladu tejto zásady pri tvorbe zákonného

práva, ktorý však nie je v žiadnom rozpore s ústavnoprávnymi garanciami tak, ako sú vyjadrené v jednotlivých ustanoveniach čl. 50 ústavy.

V.

22. Podľa § 37 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát (Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky), a to vo výške 1 069,61 eur určenej podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky), pričom sťažovateľ má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie na výzvu 3 x 177 eur), čo spolu s náhradami podľa §15 písm. a) vyhlášky 121,31 eur (cestovné z Košíc do Banskej Bystrice a späť) podľa § 15 písm. b) vyhlášky 212,40 (náhrada za stratu času) a podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 10,62 eur) predstavuje 896,57 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň pridanej hodnoty z 865,20 eur vo výške 173,04 eur. Tieto trovy konania uhradí na účet ustanoveného právneho zástupcu sťažovateľa Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky.

23. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka, ktoré sa týka výroku a odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu